

Lễ đón Bằng của UNESCO ghi danh Nghệ thuật Bài chòi Trung bộ Việt Nam là Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại tại TP Quy Nhơn, tháng 5.2018. Ảnh: HỮA THIÊN

Những gương mặt di sản bài chòi

THẢO KHUY - NGỌC NHUẬN

Tối 5.5.2018, tại Quảng trường Nguyễn Tất Thành, TP Quy Nhơn, Lễ đón Bằng của UNESCO ghi danh Nghệ thuật Bài chòi Trung bộ Việt Nam là Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại đã khiến nhiều người vỡ òa trong hạnh phúc đạt dào. Để có được thời khắc đầy tự hào đó, nỗ lực của nhiều tổ chức, đơn vị, địa phương là điều rất đáng trân trọng. Tuy nhiên sẽ thật thiếu sót nếu không nhắc đến những người đã sống cùng bài chòi, những người xem bài chòi là máu thịt.

HIẾN DĂNG TẤT CẢ CHO BÀI CHÒI

Nói đến bài chòi, tôi hay tưởng tượng về mặt tươi cười của cụ Lê Thị Đào (93 tuổi, xã Nhơn Phúc, TX An Nhơn) ngày nghe tin bài chòi được UNESCO vinh danh. Cụ Đào, được xem là “báu vật nhân văn sống” đã chứng kiến biết bao thăng trầm của bài chòi. Hơn ai hết, bài chòi là máu thịt của bà. Hôm tôi đến thăm, tuổi đã cao, lúc nhớ lúc quên nhưng chỉ cần có tiếng đàn, điệu nhạc là cụ lại bật ra từng câu thai, trích đoạn bài chòi. Rồi cụ lộ mọ đi lấy song lang bắt nhịp hồ bài chòi. Cụ hồ vanh vách, giọng khỏe đến mức đám trẻ chúng tôi khó bì kịp.

Cụ Đào bảo: “Bài chòi giọng phải tốt, hồ từng câu thai hay độc diễn một trích đoạn, câu hát, chữ nghĩa phải như từ trong bụng, trong tim mình bật ra, bài chòi có chảy trong máu mình thì khi hồ hát người ta mới thấu cảm”.

Có lẽ một đời sống với bài chòi nên lúc về già, những câu chuyện bà kể lại cho con cháu gần như chỉ có bài chòi! Bà kể về thời bà mộ bài chòi đến độ mê luôn ông bầu để rồi bà trở thành vợ ông bầu Trang, rồi câu chuyện những nghĩa tình của bà với những nhà nghiên cứu văn hóa. Bà còn nhờ tôi gửi lời hỏi thăm đến từng người đã đến gặp, lấy dữ liệu nghiên cứu. Nói về bài chòi, cụ Đào không còn cần đến sự minh mẫn thông thường nữa, lời bà nói như tuôn ra từ trái tim!

Cụ Lê Thị Đào tự gõ song lang biểu diễn trích đoạn bài chòi “Trai cày”.

DAY BÀI CHÒI QUA ĐIỆN THOẠI...

Giống như cụ Đào yêu cầu bài chòi từ khi là cô gái mới lớn, nghệ nhân Minh Đức (67 tuổi, xã Cát Hưng, Phù Cát) đầu một mình tần tảo nuôi 6 đứa con cùng mẹ già vẫn một lòng đau đầu với bài chòi. Lâm lúc người ta bán khoán khi thấy bà dùng gánh ve chài đứng trú ở hiên nhà nào đó bên đường, hát hò, trò chuyện qua điện thoại. Không ai biết ấy là lúc bà giảng giải, thị phạm cho học trò, những người mộ bài chòi cổ. Cứ thế, bà rong ruổi khắp nẻo đường từ gánh hát này đến gánh hát khác, từ đứng trên sân, trên đường mưu sinh... cùng với bài chòi.

Trò chuyện với tôi, bà cười bảo: “Tre già măng mọc, nếu như chỗ nào cần đến bài chòi, cần đến tôi, thì đường xa dặm trường tôi cũng không nề gì. Điều tôi hạnh phúc nhất là trông thấy học trò cứng cáp, vững vàng và giỏi hơn mình!”.

Cũng vì lẽ đó, ở các đợt tập huấn từ lớn đến nhỏ, nghệ nhân Minh Đức luôn đóng vai trò là người truyền nghề, truyền lửa. Đang loay hoay đan dây buộc chòi lồng gà (công việc làm thêm của bà), bà ngừng lại tha thiết: “Thế hệ tôi không thể đi cùng bài chòi mãi được, tôi ước gì bài chòi được đầu tư bảo tồn, duy trì và phát triển nhiều hơn nữa”.

NGƯỜI CHẮT LỘC NHỮNG CẦU THAI MỚI

Là học trò “ruột” của nghệ nhân Minh Đức, nghệ nhân Nguyễn Phú (47 tuổi, xã Phước Lộc, huyện Tuy Phước) quả không phụ lòng thầy.

Ông là một trong những nghệ nhân trẻ của tỉnh được người hâm mộ bài chòi đón nhận. Yêu thích bài chòi từ lúc còn hoạt động công tác đoàn ở xã Phước Lộc, tuy nhiên, lúc đó ông chỉ mới được tiếp cận với bài chòi qua những vở diễn tuyên truyền. Sau khi được huyện cử tham gia tập huấn bài chòi cổ do tỉnh tổ chức, ông dốc lòng đến với bài chòi.

Không chỉ học tập cách hồ hát, ông còn tự mày mò nghiên cứu qua tư liệu, sách vở để thật sự hiểu về bài chòi. Có những lần tham gia biểu diễn, người xem yêu thích viết câu thai lên giấy yêu cầu nghệ nhân hồ, ông tự cảm thấy mình còn kém cỏi khi chưa thể đáp ứng vẹn nhu cầu của công chúng. Từ đó, ông bắt đầu công tác sưu tầm, sáng tác câu thai. Theo nghệ nhân Nguyễn Phú, bài chòi là loại hình diễn xướng dân gian, đúng với tên gọi, khi hồ hát nghệ nhân phải đạt được sự tương tác với người xem, có như vậy không gian nghệ thuật mới lôi cuốn, hấp dẫn.

Nghệ nhân Nguyễn Phú kể: “Tôi đi biểu diễn ở nhiều nơi, nếu cứ hồ hoài những câu thai cũ, sẽ không thu hút được người xem. Đổi lại khi hồ những câu thai mới mẻ hơn, bà con khen: “Ủ, năm nay hồ câu mới hay nè!” Vì vậy tôi luôn cố gắng học hỏi tìm tòi phục vụ bà con tốt hơn”.

“NGHỆ SĨ NHÂN DÂN” CỦA NHƠN HẢI

Bên cạnh những nghệ nhân nổi tiếng, vẫn có những người âm thầm đem lòng yêu thích bài chòi, sẵn sàng phục vụ công chúng địa phương và có được chỗ đứng trong trí nhớ của họ. “Ông Dư

Không chỉ biểu diễn, nghệ nhân Minh Đức còn năng nổ công tác truyền dạy.

bài chòi” - cái tên như một danh hiệu mà bà con nhân dân trong xã đã trao tặng cho ông Nguyễn Dư (71 tuổi, xã Nhơn Hải, TP Quy Nhơn). Chẳng vậy mà khi tới ra Nhơn Hải, nhiều người khẳng định chắc nịch, ông Dư là “nghệ sĩ nhân dân”, danh hiệu này do bà con Nhơn Hải trao tặng cho ông!

Từ nhỏ ông Dư đã theo cha ra biển mưu sinh. Những chuyến ra khơi vào lồng, các bạn thuyền thường ngồi với nhau nhâm nhi chén trà, chén rượu và cùng hồ hát bài chòi để vui đi những nhọc nhằn trên sóng nước, bài chòi lẫn vào ông Dư theo từng hơi thở như vậy. Như cái duyên đến lúc chín, ông tập hồ hát, thuộc lòng những bản bài chòi cổ, những điệu hò đối đáp. Rồi vì quá yêu quê hương, chòm xóm, yêu từng góc xóm rêu biển quê mình, ông thấy mình phải cất lên lời ca ngợi, thể rồi ông sáng tác. “Vì quá đam mê bài chòi, nên khi đã hồ hát rành rọt, tôi tập tành sáng tác cho thỏa niềm đam mê. Tôi viết theo chủ đề gắn gũi với đời sống làng biển quê mình, chủ yếu theo thể thơ lục bát với các làn điệu hò khoan, nói lối, xàng xê, xuân nữ, hò quảng, cổ bản... Đến bây giờ, nhiều sáng tác của tôi được người dân trong xã yêu mến, hát truyền miệng với nhau”, ông Nguyễn Dư thật thà chia sẻ. Những câu thai ông Dư viết ra không phải điều gì to lớn nhưng nó là tất cả cuộc sống của người dân Nhơn Hải. Ông gửi vào câu thai chuyện làng chuyện xóm, chuyện đi biển của bà con... để rồi câu thai của ông là sự chất lọc vốn sống nó tự nhiên bật ra nên cũng tự nhiên đi vào tâm hồn người dân Nhơn Hải, hỏi làm sao những cư dân xứ biển đảo không trao tặng danh hiệu cao quý cho ông.

T.K- N.N

Ảnh: NGUYỄN DŨNG

LÊ AN

Tơ bông gòn

Có giấc mơ trên chiếc gối bông gòn.
Bây chim sẻ về gọi mùa rúa rít.
Tuổi thơ lăm hương cau, hương mít...
Vòng dừa gai, cánh bướm, những trưa nồm...

Tìm giấc mơ trên chiếc gối bông gòn.
Những ánh mắt soi hang đồng, hang đế...
Giế lúa sột ngà trong bàn tay nhỏ.
Chòi lá đùng đình tập làm cổ tổ tiên!

Thèm giấc mơ trên chiếc gối bông gòn.
Trang sách hiền nhân. Bạc thêm cổ tự...
Mùa chim về sau tháng ngày đi trú.
Nhất tơ bông gòn đan nhịp vòng ru quê!

TRẦN QUỐC TOÀN

Trong giấc mơ của ngôi nhà

Trong giấc mơ của ngôi nhà
Con mèo nằm nhìn chiếc đồng hồ trên tường
Nghe thời gian vỡ trên bếp than
Bông hồng trong bình hoa ngát hương
Áo cưới hiện trong cơn mưa chiều mùa hạ
Đôi mắt buồn vương sợi khói
Cánh bướm trắng bay ngoài song cửa sổ.

Trong giấc mơ của ngôi nhà
Chén rượu đầy rồi lại vơi
Từ một ngày xa lạ
Vết thương in hằn trong ký ức.

Trong giấc mơ của ngôi nhà
Gió thổi sợi tơ nhện
Con bồ câu nâu ngâm cọng rơm vàng.
Những người đàn ông đã uống quá nhiều nước mắt
Rồi quay lưng bỏ lại những ngọn đồi
Như đêm qua trắng tan trên đỉnh chùa.

Trong giấc mơ của ngôi nhà
Đứa trẻ vừa mới chào đời
Bông hồng tỉnh dậy trong một vẻ đẹp khác
Tự nhiên thơm
Tự nhiên nằm trong tâm trí đàn bà.

Trong giấc mơ của ngôi nhà
Mưa ghé qua mỗi tháng
Khu vườn trái cây chín đỏ mặt trời
Chiếc nôi thơ mộng nụ cười em bé
Cho đời khoảnh khắc an vui.

Làng chài Nhơn Lý Những điều tiềm ẩn thú vị

HOÀI THU

Cơ duyên đã đưa nhà thiết kế đô thị nổi tiếng người Pháp là kiến trúc sư Lecaron, cùng một số nhà nghiên cứu trong nước và quốc tế đến Nhơn Lý. Điều ấn tượng mạnh đối với họ không phải là những cảnh đẹp biển, đảo đang "hot" nơi đây, mà lại đánh giá cao những giá trị di sản ở làng chài, vốn trước giờ mọi người nghĩ là bình thường, thậm chí lạc hậu.

Một góc xã Nhơn Lý (TP Quy Nhon).

Ảnh: VAN LUY

Tháng 4.2018, Sở Du lịch phối hợp với UBND TP Quy Nhon tổ chức Hội thảo chuyên đề "Bảo tồn văn hóa, kiến trúc làng ven biển để phát triển du lịch cộng đồng tại xã Nhơn Lý". Báo cáo tại Hội thảo, kiến trúc sư (KTS) Đặng Thục Trang, Giám đốc Công ty TNHH Kiến trúc Scene Plus (TP Hồ Chí Minh), cho biết qua tiến hành khảo sát nhà dân làng chài Nhơn Lý (xây dựng từ năm 1960 - 2005), có nhiều ngôi nhà nhỏ thiết kế đẹp, thể hiện tính sáng tạo, tỉ lệ hài hòa, phối màu tốt... ". KTS Lecaron mới đầu cứ quả quyết rằng những ngôi nhà xưa cũ ở Nhơn Lý phải có KTS thiết kế thì mới được như vậy...nên ông rất ngạc nhiên khi tìm hiểu sau đó được biết là do những người thợ ngay tại địa phương xây dựng sau khi họ và gia chủ trao đổi ý tưởng", KTS Thục Trang kể. Khi biết điều đó, KTS Lecaron luôn miệng thốt lên rằng "kỳ diệu".

NÉT MỚI LẠ TỪ XƯA CŨ

Theo khảo sát đánh giá của các chuyên gia trong nước và quốc tế, hình thái đô thị của làng chài Nhơn Lý có nét đặc trưng

độc đáo riêng, hoàn toàn được bố trí dựa vào tập quán và đặc điểm nghề cá để ngư dân có thể sinh sống và làm việc tiện lợi, an toàn. Tất cả các con đường chính ở làng chài đều hướng ra bãi biển (nơi có bến cá được xem là trung tâm của làng chài), tạo thành những tuyến giao thông hình tia (theo phương dọc) bám theo các con dốc và dẫn tất cả nước mưa ra biển một cách tự nhiên. Các con đường này không thẳng tắp mà khúc khuỷu để

ngăn gió từ biển quét thẳng qua, cũng như hẹp để tạo bóng râm...

Trò chuyện với tôi, KTS Thục Trang tấm tắc: Làng chài Nhơn Lý nằm ở địa hình dốc ra biển, các ngôi nhà, lối đi, mương thoát nước được làm rất sáng tạo theo phong cách dân gian hiếm có ở Việt Nam và các nước châu Á khác, nhưng điều kỳ lạ là nó lại khá giống với các làng chài ở châu Âu...

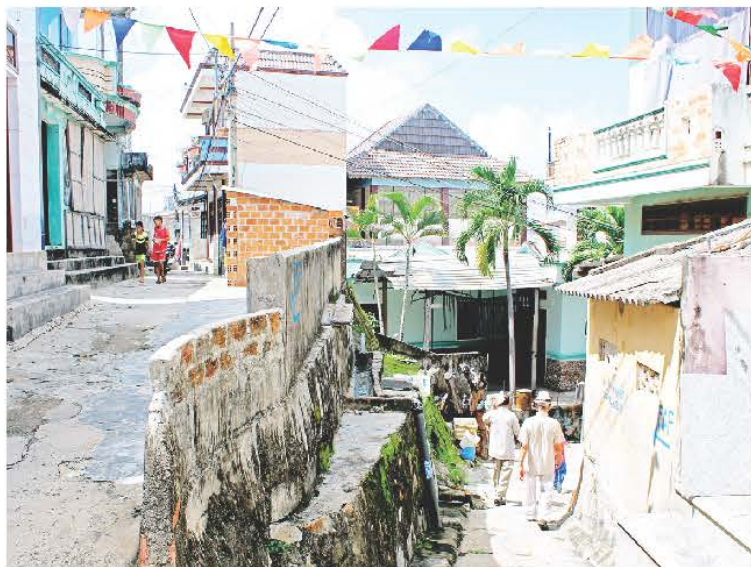
Khi được chúng tôi hỏi về những nhận xét của đoàn khảo

sát, lão ngư Phạm Mai (67 tuổi, thôn Lý Chánh, xã Nhơn Lý), tỏ ra tâm đắc về những đánh giá mới lạ của những người phương xa mà dân địa phương như ông chưa bao giờ nghĩ đến. "Ra khơi đánh bắt kiếm sống hằng ngày nên các nhà dân đầu tiên của làng đều ở giáp mặt biển, sau dân cư đông thì cất nhà lên dần vùng đồi núi phía trên. Dù nhà xây trước xây sau thế nào cũng tuân thủ chừa đường đi ra biển cho bà con...", ông Mai cho biết.

NHỮNG ĐIỀU TIỀM ẨN THÚ VỊ

Nhờ sự nhiệt tình của ông Bùi Văn Sanh, Trưởng thôn Lý Lương, xã Nhơn Lý, chúng tôi được luôn theo những đường dốc, uốn khúc lượn sâu trong làng chài vào một ngày đẹp trời cuối năm 2018. Dựng xe máy ở phía đầu thôn, chúng tôi bắt đầu đi bộ xuống thấp dần theo hướng biển.

Nhà dân ở Nhơn Lý thường phân bố theo từng tầng rải đều theo độ dốc của những lối đi quanh co. Kiến trúc nhà khá đa dạng, phần lớn đều được xây bằng những vật liệu bền chắc, lối kiến trúc vững chãi, màu thời gian đã nhuộm đều khắp cả xóm.

Những con đường dốc đặc trưng ở làng chài Nhơn Lý.

Hồn của những người đi mở cõi

THẢO KHUY – THU DỊU

Nghe chuyện ở Phù Cát có ngôi từ đường chung của 24 dòng họ, chúng tôi dò tìm, hỏi thăm. May thay, mọi chuyện đơn giản đến không ngờ bởi người dân nơi đây không ai là không biết ngôi từ đường này!

Khi hỏi đường, chúng tôi còn nhận được thêm nhiều thông tin từ sự hồ hởi của người dân nơi đây, để một lần nữa xác tín điều chúng tôi đã được nghe trước đó là đúng. Ngôi từ đường 24 dòng họ hiện ở thôn Hưng Mỹ 2, xã Cát Hưng, huyện Phù Cát. Nơi đây thờ những người đi mở cõi ở đất này từ thế kỷ XVII.

VUI BUỒN BIẾN THIÊN

Ghi chép của dòng họ Nguyễn An (một trong 24 dòng họ), từ thế kỷ XVII, có 24 dòng họ theo chỉ dụ của Vua Lê Thần Tông vào lập làng, lập ấp sinh sống, cai quản vùng đất ngày nay là xã Cát Hưng. Chỉ dụ của Vua căn dặn “ghi lòng tạc dạ sắt son một lòng yêu thương, đoàn kết nhau trung thành với dân tộc, tổ quốc không sai lòng”.

Thời gian trôi qua, nhiều họ có công trạng đỗ đạt như Nguyễn Phước, Nguyễn An, Bùi Văn... giữ nhiều chức vụ quan trọng từ xã, huyện trở lên. Đến khi ấy, dòng họ nào cũng có từ đường riêng, nhưng vẫn còn một ngôi từ đường chung 24 dòng họ tại làng Hưng Định (ngày nay thuộc thôn Hưng Mỹ 2, xã Cát Hưng). Đại diện 24 dòng họ cũng thống nhất, hàng năm lấy ngày Đông Chí để giỗ thủy tổ và lấy ngày Lập Xuân giỗ tiên tổ. Những giỗ chung diễn ra đêm ẩm, trang nghiêm với đầy đủ các nghi thức lễ, nhạc...

Nói về ngôi từ đường, ông Nguyễn An Bình (60 tuổi, hậu duệ đời thứ 16 họ Nguyễn An) cho biết: Ngày trước, từ đường có cả trăm mẫu ruộng để dùng vào việc cúng giỗ, phòng khi người trong họ đau yếu hay gặp lúc hạn hán mất mùa. Rồi khi chiến tranh xảy ra, ngôi từ đường bị trúng bom đổ sập, cả bài vị cũng không còn. Con cháu dựng một phòng nhỏ thờ cúng, nhưng rồi nhiều dòng họ lưu lạc, thất tán. Sau 1975, tại đây chỉ còn lại 9 họ lo cho từ đường, gọi là cứu tộc hậu hữu công (gồm: Nguyễn An, Trần Viết, Phùng Thiết, Châu Văn, Võ Văn, Nguyễn Bá, Nguyễn Văn (2), Nguyễn Hữu), nhưng số ruộng còn lại không đủ tế lễ. 9 họ chia làm 3 ban, mỗi ban có 3 họ luân

Theo ghi chép của dòng họ Nguyễn An (một trong 24 dòng họ), từ thế kỷ XVII, có 24 dòng họ gồm: Nguyễn Phước, Nguyễn An, Bùi Văn, Châu Văn, Võ Văn, Nguyễn Văn (1), Trần Viết, Phùng Thiết, Nguyễn Kế, Phạm Sỹ, Nguyễn Văn (2), Lê Công, Trần Vinh, Nguyễn Bá, Nguyễn Xuân, Nguyễn Hữu, Võ Đặng, Nguyễn Văn (3), Lê Quang, Nguyễn Văn (4), Nguyễn Hội, Lê Vinh, Trảo An, Quách Đình (riêng Nguyễn Văn có 4 dòng họ) theo chỉ dụ của Vua Lê Thần Tông vào lập làng, lập ấp sinh sống, cai quản vùng đất ngày nay là xã Cát Hưng.

phiên giữ nhiệm vụ khác nhau. Có 3 nhiệm vụ: Chủ sự (quản lý chung), tư hóa (mua sắm nấu nướng), tư thơ (giúp việc) để coi nom, lo lắng cho ngày giỗ.

TÂM THỨC NHỮNG NGƯỜI ĐI MỞ CỎI

Theo các cụ cao niên, ngày xưa, linh vị của 24 dòng họ được chia thành 8 hàng sắp xếp theo trình tự, đứng đầu là họ Nguyễn Phước (dòng họ Nguyễn Phúc Ánh). Khi Vua Gia Long lên ngôi, ông cho tìm dòng họ Nguyễn Phước để khôi phục và ban phát ruộng đất. Tuy nhiên, thông tin ấy không về đến với họ Nguyễn Phước ở Bình Định, bởi dưới thời Tây Sơn, để an toàn phần lớn những người thuộc Nguyễn Phước đều đổi thành họ Nguyễn Đức. Mãi đến sau này họ mới lấy lại họ cũ.

Theo thời gian, nhiều thứ đổi thay, 24 dòng họ không còn chung nhau giỗ tổ, vì nhiều họ chuyển nơi ở, thất tán rồi mất liên lạc. May mắn thay, dòng họ Nguyễn An vẫn ở lại nơi cố thổ, để đến hôm nay chúng tôi có dịp được nghe những câu chuyện, mới mừng tượng, cảm nhận tâm thức gắn kết của người xưa. Theo ông Nguyễn An Bình, trước kia, ông tổ của họ Nguyễn An tại Phù Cát là dòng Nguyễn Lưu. Theo mệnh Vua phải làm lưu dân mở đất nhưng với nỗi nhớ quê nhà ở Nghệ An xa xôi, trưởng tộc Nguyễn Lưu quyết định đổi thành Nguyễn An để những thế hệ sau của dòng họ còn biết đến nơi cố thổ xa xưa.

Sau khi vào định cư ở huyện Phù Cát, dòng họ Nguyễn An có nhiều người học giỏi, đỗ đạt. Đời thứ 9, họ Nguyễn An có người đỗ đạt cao ra làm quan ở Huế. Rồi chẳng biết vì sao mất dân liên lạc với quê nhà Bình Định. Khoảng mười năm trước, có người con gái Huế nghe lời cha vào Bình Định tìm lại gốc tích tông tổ. Cuối cùng bà cũng đã tìm được cội nguồn tộc họ mình nhờ chiếc neo là ngôi từ đường kể trên. Kể từ đó dòng họ Nguyễn An ở xã Cát Hưng, huyện Phù Cát, tỉnh Bình Định và Nguyễn An (làng Tiên Nộn, xã Phú Mậu, huyện Phú Vang, Thừa Thiên Huế) nối lại tình cảm họ mạc, qua lại thăm hỏi nhau. Trong tất cả những cuộc trò chuyện với chúng tôi, những người đại diện cho cứu tộc hậu hữu công đều thiết tha mong ước, hy vọng tới ngày nào đó cả 24 dòng họ lại tề tựu bên nhau, sát bên nhau cùng dâng nén hương thơm lên tiên tổ để chứng minh rằng 24 dòng họ vâng mệnh Vua đi mở đất vẫn luôn ghi lòng tạc dạ sắt son một lòng yêu thương, đoàn kết nhau không dám sai lòng; ước mong có một ngày lại có đủ 24 dòng họ cùng sum họp để ẩm lòng tiên nhân.

T.K.T.D

“Nhơn Lý cần quan tâm phát triển du lịch cộng đồng mang tính bền vững, chứ không nên chạy theo phát triển du lịch một cách ồ ạt sẽ gây “tổn thương” và đánh mất nhiều giá trị đặc sắc riêng của địa phương. Giá trị của quần thể kiến trúc không chỉ đơn thuần nằm ở những công trình cụ thể mà còn nằm ở tổng thể không gian cảnh quan chung. Trong việc lập quy hoạch bảo tồn thời gian tới, cần có quy chế quản lý về kiến trúc cảnh quan làng chài theo hướng mở, linh hoạt chứ không cứng nhắc. Qua đó, đảm bảo sự phát triển cần thiết trên cơ sở quy hoạch cụ thể những chỗ nhà ở được dời nới, mở rộng, hay khu vực tôn tạo, xây dựng công trình mới, phục vụ đời sống người dân, khách du lịch nhưng không phá vỡ cảnh quan hài hòa”.

Bà FABIENE FENDRICH, Hiệu trưởng Trường Đại học Kiến trúc Quốc gia Normandie, Pháp

Nhiều ngôi nhà có nền móng đá chẻ nâng cao vọt lên, rêu xanh bám đầy. Từ xa xưa, người dân nơi đây không đủ điều kiện bạt phẳng sườn đồi lấy chỗ làm nhà mà bám theo độ dốc nên nhiều căn, trước ngõ phải có thêm tam cấp bằng đá hoặc cầu thang để lên nhà. Đây là nét, chất riêng thu hút ánh nhìn của khách lạ mỗi khi ngang qua.

Dốc uốn lượn quanh co nên có nhiều quãng, tôi đang đi bên hiên nhà người này nhưng trên đầu lại là sân nhà người khác. Chúng tôi ghé thăm gia đình cụ Lê Văn Kính (78 tuổi) - một ngôi nhà nhỏ, nằm ở lưng chừng dốc. Bước vào cửa là phòng khách, nhưng chúng tôi rất ngạc nhiên khi được cụ Kính mời theo cầu thang xuống phía dưới qua một tầng nhà bếp và phòng ăn, rồi đi xuống tầng dưới tiếp theo để đến phòng thờ được bày biện tinh tế theo kiểu cổ điển ở làng biển. Bước ra khỏi cửa phòng thờ lại thấy một cái cổng nhỏ với “viu” mở toang ra phía biển. Hóa ra đây mới là cổng chính của ngôi nhà.

Giữa trưa nắng nhưng cụ Kính còn nhiệt tình ra khỏi nhà để dẫn chúng tôi đi men theo con đường dốc xuống phía dưới khu vực giếng cổ của làng. “Từ nhỏ tôi được nghe người lớn kể lại giếng cổ này phải có tuổi đời ít nhất trên 200 năm. Để xây dựng giếng, khi đó phải đào cát

theo bán kính xung quanh cả trăm mét, sâu xuống vài chục mét mới tìm được nguồn nước. Dù khô hạn thế nào thì nước cũng có quanh năm cho dân làng sử dụng...”, cụ Kính cho biết. Người dân đang tôn tạo lại giếng cổ đẹp hơn, làm mới lại tám bình phong bằng xi măng được dựng phía trước giếng từ cách đây hơn 60 năm.

Từ khu vực giếng cổ, chúng tôi đi men theo con đường nhỏ ngược lên nơi có con dốc cao nhất ở thôn Lý Lương. Ngay ngã ba có tên gọi “dốc quán” là nơi đặt một tảng đá lớn. “Theo các cụ ngày xưa kể lại, cách đây khoảng gần 2 thế kỷ, một người giàu có trong vùng đã thuê nhiều thanh niên xúm khiêng tảng đá to này từ trên núi về đặt ở vị trí gần nhà ông. Hằng ngày ông ra ngồi trên “đài quan sát” này theo dõi ngư dân của ghe thuyền mình đánh cá ở khu vực biển trước làng...”, cụ Kính kể.

HƯỚNG ĐẾN DU LỊCH CỘNG ĐỒNG

Nhằm bảo tồn và phát huy giá trị độc đáo của làng chài Nhơn Lý, tháng 8.2018, Công ty TNHH Kiến trúc Scene Plus cùng ĐH Kiến trúc Hà Nội, ĐH Kiến trúc Quốc gia Normandie (Pháp) và Viện ĐH Mở Hà Nội tổ chức khảo sát nghiên cứu về nhà ở và hình thái đô thị, cảnh quan, không gian công cộng các làng chài này.

Nhóm nghiên cứu đã đề xuất cải tạo không gian khu vực nghĩa địa xã Nhơn Lý nằm trên tuyến đường chính dẫn vào khu vực trung tâm xã, nơi các đoàn khách du lịch đều phải đi ngang qua. Khu nghĩa địa nằm trên đồi cát rộng được đề xuất cải tạo theo hướng có các tuyến đường chính và đường nhánh được xây dựng bằng các vật liệu tự nhiên. Điểm giao các tuyến đường chính sẽ tạo những không gian công cộng, trồng cây xanh tạo cảnh quan để có thể tạo nên “khởi đầu từ sự kết thúc” thu hút du khách ghé vào khu nghĩa địa được cải tạo đẹp là điểm đầu tiên trong hành trình thăm quan Nhơn Lý. Đồng thời đề xuất hình thành những tuyến, điểm du lịch tìm hiểu nghệ truyền thống, các công trình văn hóa tâm linh. Tôn tạo các con đường dốc trong làng chài theo hướng tạo nên những “điểm nhấn” thu hút và thuận lợi hơn cho khách thăm quan... Và có các mô hình du lịch cộng đồng để du khách gần gũi, trải nghiệm đời sống làng chài. Đồng thời, tạo nguồn thu nhập cho người dân gắn với phát triển du lịch một cách bền vững.

Đoàn nghiên cứu đã nhận được sự đánh giá cao và nhiều ý kiến góp ý từ phía địa phương, các nhà chuyên môn để tiếp tục nghiên cứu, bổ sung thêm. Qua đó, thực hiện theo chỉ đạo của UBND tỉnh về việc tổ chức lập quy hoạch phân khu bảo tồn và phát triển du lịch bền vững tỉ lệ 1/2000 khu vực làng chài xã Nhơn Lý trong tương lai.

H.T

Giếng cổ hơn 200 năm đang được người dân thôn Lý Lương tôn tạo.

Ngôi từ đường 24 dòng họ chỉ còn là phế tích.

Thành phố **HOA** bên bờ biển biếc

TRẦN ĐĂNG

Hoa giấy bên hồ.
Ảnh: VĂN LƯU

"Quy Nhơn từng được ví là nơi hội tụ của những con người nghĩa hiệp, là chốn tao ngộ của những tài năng thi ca và âm nhạc một thời. Rồi đây, Quy Nhơn sẽ còn được cả nước nhắc đến với mỹ danh "thành phố hoa bên bờ biển biếc" sau những cố gắng không mệt mỏi của những nhà quản lý lẫn người dân để tạo cho thành phố này một sắc diện mới, bằng... hoa".

Những ai lâu rồi không trở lại Quy Nhơn mà nghe nói thành phố này đang được vây bọc bởi... hoa, chắc là người ấy sẽ cười ruồi mà rằng: "Ông/bà có lãng mạn quá không đây?". Là bởi, một thành phố mà ba bề giăng mắc núi như Quy Nhơn, với thổ nhưỡng đặc thù toàn là đá và đá như thế thì cơ hội cho hoa sinh sôi nảy nở, hầu như rất ít. Thế nhưng điều khó tin ấy đang thành hình tại Quy Nhơn.

ĐI TÌM MỘT LOÀI HOA THÍCH HỢP

Tôi từng sống ở Quy Nhơn những năm cả nước xếp hàng mua mùng cua về đun, trong đó tất nhiên có tôi với bạn bè. Không biết có liên hệ nào không mà giờ một ông bạn tôi loay hoay dùng một thứ mùng tương tự là mùng dừa, đem ủ phân để bón các loại cây kiếng và hoa. Cứ vào mỗi mùa nắng nóng, cả thành phố như một lò nung rừng rực than củi. Thời ấy điện như đom đóm ngày hè, ánh sáng của nó chỉ có thể giúp chủ nhân của các căn phòng tập thể khỏi... nằm giường ngủ chứ điện ngày ấy không phải để xài máy quạt. Mà cũng chả có máy quạt để xài nữa. Vì vậy, các sân thượng nhà lầu đã thành chỗ ngủ của nhiều gia đình nhằm hóng chút gió trời - thứ lộc biển Quy Nhơn luôn hào phóng mỗi đêm. Sân thượng chỗ khu tập thể của tôi có trồng mấy chậu xương rồng và hoa giấy, ông giám đốc

bảo để cho các thi sĩ trong cơ quan có hứng mà làm thơ. Thơ đâu chả thấy, chỉ thấy sau vài trận rượu suông, chậu đi đàng chậu, hoa tàn phân hoa. Tôi nhắc chỉ tiết này để thấy rằng, đất Quy Nhơn cũng từng có hoa, dù là trong chậu nhưng để kéo nó ra khỏi "tù ngục" ấy, biến nó thành... rừng như thành phố đã và đang làm, là cả một cuộc "cách mạng hoa" chứ không hề đơn giản.

Ở các thành phố khác, nhất là các tỉnh cao nguyên như là Đà Lạt, người trồng hoa không quá nhọc lòng để nghĩ cách trồng hoa gì cho... có hoa, vì thiên nhiên ở đó hầu như mặc định cho đất đai của xứ sở ấy là dành để trồng hoa rồi. Thế nhưng, với đất Quy Nhơn, trồng hoa gì để có... hoa, mà lại đẹp nữa, quả là câu hỏi khó. Đặc biệt, hoa đó phải được mọi người cùng thưởng lãm, nghĩa là nó phải khoe hương bày sắc ra đường chứ không ru rú trong nhà, lâu lâu mời bạn hữu đến uống trà rồi ngắm nghĩa như các cụ ngày xưa.

Như đã nói, Quy Nhơn tam tứ bề giăng mắc đá núi như vậy, việc chọn loài hoa để thích nghi là điều phải cân nhắc. Cuối cùng thì hoa giấy đã được xướng tên. Đây không phải là loài hoa mới mẻ gì với đất Quy Nhơn nhưng biến nó thành "đặc sản" thì mới chỉ dám ba năm trở lại đây. Đọc tuyến Quy Nhơn - Sông Cầu hàng chục cây số đã bắt đầu xuất hiện những mảng hoa giấy, dấu ấn của bàn tay con người sắp đặt khá rõ chứ không phải hoa mọc bờ rào hoặc mọc hoang trên núi. Công

ty Công viên cây xanh và chiếu sáng đô thị Quy Nhơn chừng như nhận ra "tiềm năng" của loài hoa này nên đã đánh thức và xếp đặt nó trên tuyến đường vào cửa ngõ thành phố. Viễn cảnh về một cung đường hoa giấy rực rỡ vào mỗi dịp hè sang, chạy dọc theo bờ biển phải nói là đẹp nhất khu vực Trung bộ này đã bắt đầu hé mở trong mắt du khách.

Hoa giấy đã "điệp trùng" trên những con đường cô tịch dẫn về làng phong Quy Hòa. Loài hoa được mệnh danh là "nữ hoàng" của mùa hè này còn rực rỡ quanh hồ sinh thái Đồng Đa, rồi dọc theo tuyến đường ven biển ra tận khu du lịch Trung Lương, Phù Cát. Khi khởi động dự án Khu du lịch sinh thái núi Bà Hòa người ta cũng lằng lằng trồng thật nhiều và từ chân núi loài hoa có sức sống mãnh liệt này âm thầm bò lên cao và trở hoa.

Để sống, sinh trưởng nhanh, đa sắc màu, lâu tàn, thích nghi với các loại thổ nhưỡng, thậm chí "sống chung với đá", đó là đặc thù của loài hoa giấy mà Quy Nhơn đang cố sức, không chỉ có các đơn vị nhà nước mà toàn dân cùng tham gia trồng loài hoa này. Nhưng Quy Nhơn đâu chỉ có hoa giấy!

"NGÀY MAI RỒI SẼ VÀNG MAI"

Tôi trích câu thơ của một người bạn khi anh chạm phải "rừng mai" dọc quốc lộ 1A đoạn qua Bình Định khi anh xuyên Việt trong một dịp cuối năm cách nay đã lâu. Anh bạn không ghé lại Quy Nhơn nên không biết thành phố biển ấy nơi có cô bạn gái tên Mai, có "chưng diện" mai nhiều như vùng Tuy Phước, An Nhơn vào

Quy Nhơn đã dần trở thành một thành phố hoa bên bờ biển biếc. Du khách đặt chân lên vùng đất này để chiêm bái những ngọn tháp Chàm "không tuổi" lại có dịp đi trong hương sắc của các loài hoa giờ thành "đặc sản" của miền đất võ"

mỗi dịp tết đến không? Tôi bảo Quy Nhơn cũng là đất "mai vàng" từ lâu rồi. Mà không cứ gì Quy Nhơn, các vùng phụ cận

của thành phố này đều là đất của mai vàng vào mỗi dịp xuân về. Từng có những khu rừng mai giăng mắc khắp các lối vào thành phố này, nhiều đến nỗi người đời lấy tên mai đặt tên cho một ngọn núi: Huỳnh Mai-nơi nhà soạn tuồng, nhà thơ thiên tài Đào Tấn yên nghỉ từ hơn 100 năm trước.

Nếu như hoa giấy làm cho mùa hè ở Quy Nhơn như dịu lại thì hoa mai làm cho mùa xuân nơi đây thêm rõ ràng và ấm áp hơn. Chủ nhân của các khu nhà vườn ngoại ô Quy Nhơn tỏ ra thích nghi với cơ chế thị trường chả cần định hướng gì ráo trọi, đã nhanh chóng tạo nên những khu vườn mai bất mất, vừa làm kế sinh nhai vào mỗi dịp xuân sang, vừa thỏa mãn thú chơi khá kỳ khu tì mẩn này. Do điều kiện công tác nên tôi thường xuyên đi dọc các tỉnh miền Trung vào những ngày cận tết hằng năm thì thấy rằng, chưa thấy đâu như ở đất Quy Nhơn - Bình Định, mai vàng lại nhiều đến vậy.

Dân trồng mai và chơi mai ở vùng đất này như những vị tướng biết cách "ém quân" để chờ thời cơ mà "bung lụa"- như cách nói của giới trẻ chơi facebook bây giờ. Từ trong hẻm hóc xó xỉnh ngõ như bị vùi trong quên lãng suốt năm, mai vàng chợt tràn ra ngập phố, chật kín hai bên quốc lộ 1A. Những chậu mai vàng được chăm sóc công phu từ miền đất võ lại có dịp theo những chuyến xe ngược Bắc xuôi Nam trên đường thiên lý để có mặt trong những ngôi nhà Việt, đón đợi phút giao thừa.

Quy Nhơn đã dần trở thành một thành phố hoa bên bờ biển biếc. Du khách đặt chân lên vùng đất này để chiêm bái những ngọn tháp Chàm "không tuổi" lại có dịp đi trong hương sắc của các loài hoa giờ thành "đặc sản" của miền đất võ.

T.Đ

Hoa mai được bày bán trên quốc lộ 1A qua địa bàn TX An Nhơn. Ảnh: VĂN LƯU

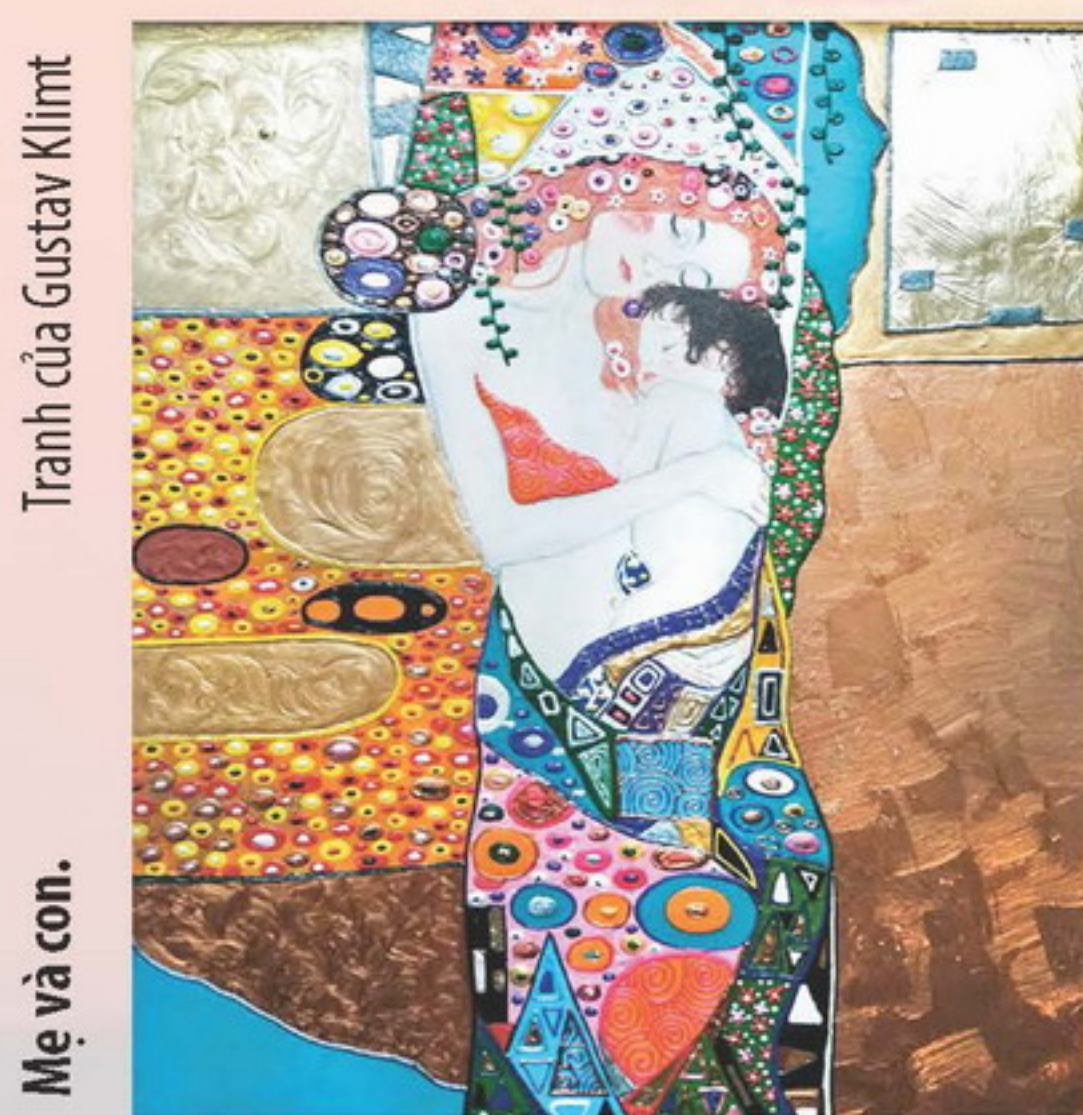
LÊ THU

Viết cho con

Con tung tẩy giữa bầu trời cao rộng
Sợi dây dài má nối một đời thương
Trong lòng má con mãi là bé bỏng
Tuổi năm mười con trụ giữa thương trường

Bay cao mấy rồi cũng về với má
Một đầu dây con neo lại đất lành
Giữ trung hiếu, giữ đất trời, biển cả...
Ngẩng cao đầu, không phụ máu Cha, Anh!

Cho dù má rồi sẽ nằm dưới cỏ
Chân con về, chồi biếc cỏ nâng niu
Sáo vi vút nhạc trời Xuân đồng vọng
Cứ bay cao cho thỏa sức cánh diều.

NGUYỄN THANH MỪNG

Trong tần số internet vạn vật (IoT)

Khi ta lặn lội bên nguồn suối Thiên Bửu Thạch Tự trong veo dưới những
tán nho rìng

Xin em đặt giữa lòng tay anh hạt sen tách vỏ
Nó ngậm cho anh bản trường ca nài tiên bay về đăm đuổi hôn gã mục đồng
Những cổ tích xòe những thần thoại mở
Nó thâm thĩ cho anh thông điệp của cao sâu
Trong tích hợp thịnh không nhắc nhở
Đừng biến tập kình ngạc thành tiêu bản khô, biển khơi thành chiếc ao làng
Đừng biến tập cánh rừng sóc vượn thành thú nhồi bông và bách tùng
thành những bonsai

Đừng tổn thương hương hỏa của voi và từ đường của hổ
Hồn biển rùng thoi biến thành xác chữ phiêu du trong IUCN Sách Đỏ
Mái nhà xanh tỉnh cầu
Được rợp mát bởi tầng tầng cổ thụ

Bên bờ biển đôi chim bói cá rúc đầu vào nhau
Tổ trứng rùa bầy rùa con mới nở
Sườn non tiếng rên hoan lạc của những đôi chồn đèn các cặp hươu sao
Điện ba lê khê khàng của loài lan vũ nữ
Ngọc Hoàng Thượng Đế bỏ quên cốc rượu vang nơi cung điện rêu phong
Bỏ quên bút vàng nghiêng son trước buổi châu vô cương vạn thọ
Để vi hành
Cùng ánh mắt muôn cơ thiên sứ
Thế giới đang ra ràng, tiếng bú mớm ầu ơ
Không thể nào khuôn thước giá trị là đà mây nổi trắng tờ
Cũng không thể bằng các thiết bị quan trắc khí tượng thủy văn đo lường
khí hậu của tình yêu muôn thuở

Ai hiểu hết giác quan những chiếc lá mạnh mẽ trên cành
Vẫn run rẩy khi hoa xòe trái nở
Ai hiểu hết tấm lòng của rễ mao rễ tu sung sướng chất chiu bầu vú đất ỉn tàng
Vuốt ve mỗi thân cành bằng từng giọt sữa
Tạo hóa nâng niu cuộc lam lũ thập loại chúng sinh từ hào sang mỗi tế bào
Minh triết đến từng nồng nàn hơi thở.

BÙI THỊ XUÂN MAI

Ước hẹn tự bao giờ

Chẳng lời hẹn cứ mùa về là gió
Trời tuôn mưa khi mỗi lúc đầy mây
Và tình mơ vằng dương lên thăm đò
Vạn vật sinh sôi xanh biếc từng ngày

Có hẹn đâu mà hằng đêm trăng sáng
Khuyết một hôm trời thỗn thức buồn đau
Hai cực nam châm hai đầu lưu luyến
Trái đất quay nghiêng cho cuộc sống tươi màu

Sóng vượt trùng dương tìm về bờ cát
Ai mãi tìm nhau dù xa khuất không gian
Nơi gặp ấy như tâm nồng trái đất
Đã yêu - chẳng có gì không nung chảy, không tan

Có hò hẹn không thu vẫn chờ đông tới
Hoa đến thì hương dịu dịu bay xa
Chào Năm mới! Xuân tương bừng mở hội
Hạnh phúc đến bên như ước hẹn tự bao giờ.

TRẦN THỊ HUYỀN TRANG

Lúc 0 giờ

Tiếng gọi lúc 0 giờ
là của gió
gió
lập cập lay cửa
rèm chưa buông mở

tiếng gọi lúc 0 giờ
là của sông
sông
lặng lẽ từng nhánh
rẽ đêm đặc quánh hai bờ

tiếng gọi lúc 0 giờ
là của hương
hương
nhẹ nhẹ luồn gối mềm
trái tim xa nhà
lăn lóc nhớ

nhớ một người bảo mình
Lọ Lem chải tóc
trước cả các loài hoa

nổi nhớ ngôi dậy lúc 0 giờ
vân tóc chờ trời sáng.

Tranh của Đinh Cường

VĂN TRỌNG HÙNG

Xuân đến

Mang cả lúm đồng tiền đợi ta suốt thời thiếu nữ
không một dòng tin
không một lời nhắn nhủ
cô gái Trường Yên đành phải lấy chồng!

Ta chỉ là kẻ lông nhông
lãng du khắp chốn
chạm vào chiến tranh lóng ngóng
cũng may còn có ngày về!

Ừa vào hòa bình bọn bề còm áo
thật, giả khó phân
cũng may còn giữ được thân
đứng, đi không cúi mặt!

Nghiêng vào văn chương đèn sách
nơi ta yêu quý nhất
cũng gặp ghềnh chiều dưới chiều trên
người hiền như sao buổi sớm...!

Sáng nay
bất ngờ xuân đến
lúm đồng tiền xưa
áo cũ tới... thăm nhà!

Tác phẩm Một góc của phố cổ Hội An khi về đêm.
Tranh của Josh Binh

NGUYỄN THÁI DƯƠNG

Ngoài ấy, trong này...

Mới về chừng một đôi hôm
Ngoài hong hóng trông có chòm ra theo

Lên bờ đắp, đứng nheo nheo
Ngó vô Nam, vương đỉnh đèo Cù Mông

Rướn người, ngoài vẫy hư không
Nhón chân, mắt ngoài chạm... hông Sài Gòn

Kìa ai như dáng trông buồn
Loanh quanh với nhớ với thương bản thân

Ngoài nào có muốn lần khân
Ngặt vì nguyên quán cầm chân ít ngày

Cũng đành bỏn một quê hai
Để rồi ngoài tính cho hài hòa nhau...

Chuyện một anh hàng rượu **Bầu Đá**

THU DỊU

Khi anh chia sẻ ý tưởng “đặt kệ” ở Sài Gòn bán rượu Bầu Đá chính gốc lấy từ Bình Định, ai cũng bảo anh viển vông. Làm sao rượu Bầu Đá có thể cạnh tranh với các thứ rượu nội, ngoại, mà cả rượu Bầu Đá chính hiệu trong siêu thị của Sài Gòn Co.opmart cũng không thiếu. Anh cười bảo, “điều thôi thúc mình làm là vì khó tìm thấy rượu chính gốc Bầu Đá ở Sài Gòn mà thôi”.

Bằng các mối quan hệ có được từ hồi còn làm nghề báo, Đặng Văn Vỹ nhập rượu Bầu Đá chính gốc vào Sài Gòn rồi đích thân làm shipper - giao hàng luôn. Anh muốn bán những giọt rượu Bầu Đá do mình tham gia sản xuất với một hệ thống bán hàng kiểu khác. Một vài người kín đáo bấm nhò nhau rằng “hay là nó bị tung tung”. Biết chuyện anh chỉ cười cười...

RƯỢU BẦU ĐÁ ORGANIC

Điều khiến anh dốc sức theo đuổi ý tưởng này là bởi có rất nhiều người hâm mộ rượu Bầu Đá, họ tin anh và ủng hộ dự án của anh. Từ TP Hồ Chí Minh ra Quy Nhơn, anh mang theo 3 tạ gạo hữu cơ của Công ty Gạo Việt (TP Hồ Chí Minh). Trên chuyến xe “áp tải” gạo về làng Bầu Đá (thôn Cù Lâm, xã Nhơn Lộc, TX An Nhơn) giao cho một hộ nấu mẻ rượu 70 lít đầu tiên theo đơn hàng “rượu organic”, câu chuyện của chúng tôi xoay quanh từ gạo, men ủ, nước cho tới bình đựng rượu... Và tất nhiên cách bán rượu cũng chiếm không ít thời gian.

Bầu Đá là loại rượu ngon, em thú chưa? Rượu Bầu Đá nổi danh lắm chứ, trong Nam, ngoài Bắc ai cũng nghe rồi, thế nhưng mấy ai biết rượu Bầu Đá mặt mũi sao đâu? Rượu ngon mà ít quá, nấu bao nhiêu bán hết bấy nhiêu, bán quanh vùng thôi, có chăng theo chuyến xe của mấy con cháu vào Nam ra Bắc làm quà. Nức tiếng rượu ngon, vậy mà ít nên dầu có dán cả đồng nhãn hàng lên đó, mấy ai dám tin nó là Bầu Đá thật. Bởi rượu Bầu Đá giá nhiều vô thiên lủng, lần át rượu thật.

Bắt đầu cuộc rong chơi của một gã bán rượu dạo, thoát cái anh thành Đặng Văn Vỹ, chủ cơ sở kinh doanh rượu Bầu Đá Vy Đăng (thôn Cù Lâm, xã Nhơn Lộc, TX An Nhơn). Câu chuyện bán rượu, sản xuất rượu, bình hũ chai lọ của anh cứ hết ngoặc lại rồi nhưng “đường nào cũng về La Mã”, tức rượu Bầu Đá của quê anh.

Về đến làng, anh bày cuộc gặp, dọn mâm com quê, mời bạn,

đãi khách uống ly rượu Bầu Đá được nấu từ gạo hữu cơ. Rượu rót đầy chén, bọt sủi tăm không tràn ra mép ly, trong như mắt mèo. Nâng ly rượu đầy, nhấp một ngụm, để rượu loang trên mặt lưỡi, lan lên vòm họng, tỏa khắp các mạch, ngấm dần vào trong... Anh trầm ngâm thưa chuyện:

- Thưa các ông, các bà, các cô chú ở làng Bầu Đá, tôi xin phép được hỏi thế này - mọi người có thấy rượu Bầu Đá nhà ông Hưng (ông Lê Mạnh Hưng, chủ cơ sở nấu rượu Bầu Đá thủ công ở làng Cù Lâm nhận nấu rượu cho anh) có khác gì rượu Bầu Đá xưa nay ở làng?

Bà Nguyễn Thị Hữu (75 tuổi, đời thứ 4 trong một gia đình nấu rượu tại làng) thùng thẳng đáp, ly rót từ bình đầu tiên hăng nồng, rượu vẫn thơm và trong, ly của bình thứ 2 ngọt dịu hơn, đậm hơn, một ly khác của bình rượu thứ 3 dậy mùi hơn, song vị của bình thứ 2 thuần hơn cả. Cảm nhận của bà Hữu chính là cảm nhận chung của những người có thâm niên trong nghề nấu rượu tại làng Bầu Đá hôm đó, họ gật gù tán thưởng bà cụ cao niên kỳ mà thưởng rượu còn tinh tế quá.

Ba ly rượu với hương, với vị khác biệt đó được nấu từ 3 loại gạo hữu cơ khác nhau, với

men truyền thống, mạch nước ngầm của làng Bầu Đá; chung rượu trong các nồi đồng thủ công; rượu nấu xong, được ủ vào bình sành Bát Tràng. “Rượu Bầu Đá chưng ra chỉ mỗi một màu như thế thôi, ai cũng biết. Tôi có dùng một mẻ gạo lứt lòi tím để nấu, nhưng chưng ra rượu vẫn trong vắt như thế này thôi”, ông Lê Mạnh Hưng kể như một cách khẳng định, rượu Bầu Đá nguyên bản, đúng vị phải trong, hoàn toàn không xanh tím vàng như người ta vẫn bán đâu đó trên đường.

LIVESTREAM BÁN RƯỢU BẦU ĐÁ

Bán rượu Bầu Đá nguyên bản ở đất Sài Gòn không đơn giản. Năm lần, bảy lượt về làng Bầu Đá, tìm người nấu rượu giỏi, xác tín nguyên liệu, nguồn nước, kiểm tra từng viên men, soi cho kỹ cái lò nấu, cái thùng ủ com, cái bình chưng rượu. Đặng Văn Vỹ mất nhiều tháng liền đi về giữa làng Bầu Đá và Sài Gòn.

“May mắn cho tôi là gặp được ông chủ nấu rượu nhiệt tình, từ ngay lần đầu tiên, anh Hưng (ông chủ nấu rượu Lê Mạnh Hưng) chỉ cho tôi và hướng tôi xem toàn bộ quá trình ủ men, chưng cất, lấy rượu; vợ anh Hưng là người nếm rượu có nghề, rót thôi là biết rượu

Đặng Văn Vỹ (51 tuổi), quê ở huyện Hoài Ân (Bình Định), hiện đang sinh sống và làm việc tại TP Hồ Chí Minh. Khi còn theo nghề báo, với bút danh Đặng Vỹ, anh kinh qua nhiều vị trí từ phóng viên, biên tập viên đến thư ký tòa soạn của một số tờ báo tại TP Hồ Chí Minh.

Đầu năm 2018, anh quyết định nghỉ viết báo và theo đuổi việc kinh doanh đặc sản, chủ yếu là sản vật Bình Định tại TP Hồ Chí Minh. Anh đã chọn đưa rượu Bầu Đá chính gốc từ làng rượu Cù Lâm (Nhơn Lộc, TX An Nhơn) vào bán tại TP Hồ Chí Minh.

Đặng Văn Vỹ nói: “Tôi muốn đưa rượu Bầu Đá lên sàn thi đấu với những loại rượu nổi tiếng trên thế giới, tôi nghĩ đó là một cách nâng tầm rượu Bầu Đá”.

bao nhiêu độ, nhìn màu nước là biết men nhiều hay ít... Nhờ vậy, cuộc buôn rượu Bầu Đá của tôi mới có những khởi đầu suôn sẻ”, anh Vỹ cho hay. Trong 70 lít rượu Bầu Đá nấu từ gạo hữu cơ đầu tiên, 20 lít được một doanh nghiệp ở TP Hồ Chí Minh đặt hàng làm quà tặng cho đối tác ở Singapore, 50 lít còn lại đều đã có người đặt mua từ khi nó chưa kịp thành com.

Rượu ngon phải có bình đựng đẹp mới thật hoàn hảo. Người ta lại thấy anh tới lui ở làng gốm Bát Tràng (Hà Nội) gõ từng cái chum sành, sẫm soi hoa văn trên từng bình đựng rượu. Anh đi hết một vòng trong làng gốm, dạo ra các cửa hàng, nghe người bán nói, hỏi người mua kinh nghiệm. Anh chọn những chậu sành tốt nhất, mang về làng Bầu Đá để ủ rượu. Rồi thì chọn men, chọn gạo, xách nước... toàn bộ quy trình ủ, nấu, chưng cất rượu Bầu Đá. Tất cả đều được livestream lên mạng xã hội như một kiểu ràng

b buộc mình vào những cam kết nghiêm ngặt. Chọn được mẫu bình, anh cho chuyển về Cù Lâm để sẵn sàng cho việc sang chiết. Nhưng những ai từng quen biết với Đặng Văn Vỹ cũng biết, xưa nay có mấy khi anh lại đâm đầu đi làm chuyện dễ chứ...

Giá rượu Bầu Đá nấu từ gạo organic là 500 ngàn đồng/lít, rượu Bầu Đá nấu từ gạo thông thường 100 ngàn đồng/lít rượu trắng, nấu từ đậu xanh là 120 ngàn đồng/lít. Giá như vậy không hề rẻ, nhưng chưa có ai thắc mắc. Nhiều người còn giới thiệu người quen mua. Anh bảo, bấy nhiêu cũng không ăn thua, mình phải đưa rượu của mình vào thật nhiều nhà hàng, có mặt trên kệ rượu của những gian hàng siêu phẩm... cuộc chơi này sẽ còn rất dài mà mình thì mới chỉ bước mấy bước đầu tiên thôi.

Tôi nói, đây là cuộc chơi đầy dụng tâm của anh, một người luôn nhận mình là gã bán rượu rong, góp nhặt bạc lẻ để sống. Buôn to, bán nhỏ - đều có lời lãi, bên cạnh cái lợi nhuận đó anh muốn mang rượu Bầu Đá đi xa hơn, đủ sức cạnh tranh sòng phẳng với rượu ngoại. Anh chọn Sài Gòn là nơi đặt kệ rượu Bầu Đá Lưu Linh Từ của Vy Đăng. “Người Sài Gòn không phải chê rượu nội đâu, họ muốn uống rượu Bầu Đá đó chứ. Song, cái họ sợ là không mua được rượu thật mà chỉ là chiếc bình mang danh Bầu Đá mà không có lấy một giọt rượu thật. Mà muốn “sống” được trong thị trường cạnh tranh này, thì rượu Bầu Đá phải khoác chiếc áo đẹp, phù hợp. Những chiếc bình, tem nhãn cho rượu Bầu Đá đang thành hình, Tết này ở Sài Gòn có thêm rượu Bầu Đá chính gốc cho bạn, cho tôi cùng nâng chén mừng xuân”, gã bán rượu Đặng Văn Vỹ nhoẻn mắt cười cười đầy bí hiểm.

T.D

Được nấu trong những lò thủ công, với kỹ thuật truyền thống, những giọt rượu Bầu Đá có độ trong và hương thơm đặc trưng.
- Trong ảnh: Lò nấu rượu thủ công của cơ sở Ba Hưng (thôn Cù Lâm, xã Nhơn Lộc, TX An Nhơn).

TỪ NỖ LỰC CỦA CÁ NHÂN...

Khi nói đến việc tổ chức võ đài ở Bình Định, hai võ sư Phi Long Vinh (Tuy Phước) và Hồng Kha (TP Quy Nhơn) luôn được giới võ thuật nhắc đến với sự trân trọng. Hằng năm, mỗi võ sư đều lặn lội liên hệ, vận động khắp nơi để duy trì tổ chức từ 8 - 10 đợt võ đài ở nhiều địa phương trong tỉnh.

"Đáp ứng nhu cầu vui xuân và cũng là dịp tốt quảng bá võ cổ truyền đến với đông đảo mọi người, tôi đều tổ chức từ 3 - 4 đợt võ đài trong dịp Tết Nguyên đán ở nhiều địa phương. Thường mừng 4 Tết đã bắt đầu tổ chức võ đài ở xa, khi ấy dù có mướn người làm với tiền công cao hơn gấp bội ngày thường họ cũng không làm, nên tôi không chỉ huy động vợ, con, rể, em, mà còn nhờ thêm học trò và cả phụ huynh cùng xúm vào lo dựng võ đài và các khâu hậu cần phục vụ" - võ sư Phi Long Vinh chia sẻ.

Để tổ chức được mỗi đợt võ đài có 3 đêm thi đấu "coi được" giữa nhiều võ sĩ đến từ các võ đường có tên tuổi trong và ngoài tỉnh, tổng chi phí dù có tiết kiệm hết cỡ cũng vào khoảng 40 triệu đồng. Do võ sư Hồng Kha, Phi Long Vinh thường tổ chức võ đài ở những vùng nông thôn, có

Nhiều người dân ở xã Nhơn Phúc, TX An Nhơn đã đến xem đêm võ đài do võ sư Hồng Kha tổ chức vào tháng 4.2018.

những nơi người dân chưa từng được xem đánh đài, nên giá vé chỉ 30.000 đồng/vé. Những năm gần đây, ngay cả ở vùng nông thôn, lượng người xem võ đài cũng sụt giảm dần, dẫn đến có đợt người tổ chức phải bù lỗ nên họ càng phải nỗ lực vận động "xã hội hóa".

Võ sư Hồng Kha chân thành: "Tôi cũng như võ sư Phi Long Vinh luôn nhờ những mối quan hệ, uy tín trong công tác tổ chức võ đài của mình để vận động thêm các cá nhân, doanh nghiệp, hay học trò cũ thành đạt ủng hộ ít nhiều kinh phí duy trì tổ chức võ đài để khuyến khích các cháu tập luyện võ cổ truyền.

Cũng nhờ sự hỗ trợ này mà cách đây nửa năm, lần đầu tiên tôi đã mời 28 võ đường trong và ngoài tỉnh về tổ chức thi đấu được 3 đêm võ đài không bán vé, phục vụ người dân nơi tôi đang sống ở phường Trần Quang Diệu, TP Quy Nhơn".

ĐẾN SỰ CHUNG TAY HỖ TRỢ

Đêm võ đài Bình Định năm 2018 có sự tham gia của VĐV đến từ 9 đội tuyển võ cổ truyền các tỉnh, thành, ngành, cùng 22 võ đường trong và ngoài tỉnh, cống hiến 16 lượt trận chất lượng cao, thu hút đông đảo người dân và du khách. Tiếp nối thành công, Đêm võ đài Bình Định năm 2019 sẽ tiếp tục diễn ra. Để tổ chức được chương trình võ đài quy mô lớn, duy trì tiếp nối qua hai năm là nhờ sự tài trợ lên đến 1 tỉ đồng của Công ty CP Đầu tư Kinh doanh Địa ốc Hưng Thịnh

“ Trong dịp Tết Kỷ Hợi 2019, tôi sẽ phối hợp tổ chức võ đài tại xã Nhơn Thọ, TX An Nhơn (3 đêm, từ mừng 4 đến mừng 6 Tết); xã Phước Lộc, huyện Tuy Phước (3 đêm, từ mừng 7 đến mừng 9 Tết). Bên cạnh đó, Hội Võ thuật huyện Tuy Phước sẽ vận động, khuyến khích các võ sư, HLV chung tay đẩy mạnh tổ chức võ đài ở các xã Phước Hòa, Phước Sơn, Phước An, Phước Thắng... trong thời gian sau Tết.”

Võ sư PHI LONG VINH, Phó Chủ tịch thường trực Hội Võ thuật huyện Tuy Phước.

(TP Hồ Chí Minh).

Đại võ sư Bùi Trung Hiếu, Giám đốc Trung tâm Võ thuật cổ truyền tỉnh, chia sẻ: "Sự ủng hộ của doanh nghiệp càng khiến chúng tôi nâng cao tinh thần trách nhiệm, cố gắng tiết kiệm chi phí tổ chức võ đài nhưng vẫn đảm bảo hiệu quả cao. Trung tâm đã mua dụng cụ lập "công xưởng" để các HLV, VĐV may mò tự đảm nhiệm một số khâu đóng, lắp ráp sàn đài, khán đài...".

Đồng hành cùng "Đêm võ đài Bình Định" còn có phần tài trợ của Sàn giao dịch bất động sản Anh Quân, Công ty Vận tải Sơn Tùng (TP Quy Nhơn). Nhiều người chứng kiến Giám đốc Sàn giao dịch bất động sản Anh Quân Trần Quang Thủy lên tặng thưởng cho võ sĩ, nhưng mấy ai biết rằng anh cũng là "con nhà võ". "Cha của Quang Thủy là võ sư Anh Quân, bậc đàn anh tài năng mà tôi nể phục. Càng thêm trân trọng hơn khi con trai anh quan tâm tài trợ tổ chức võ đài và nhiệt tình đến xem nhiều trận đấu để cổ vũ cho võ sĩ...", võ sư Hồng Kha bộc bạch.

Những năm gần đây, võ đài đã được tổ chức nhiều hơn ở các địa phương trong tỉnh, nhất là vào dịp tết cổ truyền, có sự góp phần quan trọng từ các Mạnh Thường Quân. Nổi bật là ở huyện Tây Sơn, khi mỗi năm có gần chục đợt thi đấu võ đài được tổ chức ở nhiều xã, thị trấn. Ông Nguyễn Khắc Duy, Phó Giám đốc Trung tâm VH-TT-TT huyện Tây Sơn, cho biết: "Tiêu biểu nhất trong hai năm qua là xã Tây Thuận, khi lãnh đạo địa phương rất quan tâm vận động được nhiều doanh nghiệp, nhà hảo tâm, người dân ủng hộ tổ chức võ đài. Số tiền tài trợ và tiền bán vé thu được ở mỗi đợt võ đài trong dịp tết cổ truyền ở xã này lên đến hàng trăm triệu đồng. Sau khi trừ chi phí tổ chức, còn lại đóng góp cho quỹ khuyến học, mua bò tặng cho người nghèo ở xã...".

Được biết, sau khi nhiều võ sĩ đến từ các võ đường tên tuổi ở trong và ngoài tỉnh tham gia thi đấu võ đài liên tỉnh (từ mừng 4 - 6 Tết cổ truyền) trong chương trình Lễ hội Kỷ niệm chiến thắng Ngọc Hồi - Đống Đa, Trung tâm VH-TT-TT, Hội Võ thuật huyện Tây Sơn đã vận động, hỗ trợ công tác tổ chức để đưa lực lượng võ sĩ này tiếp tục về thi đấu võ đài ở Tây Thuận.

M.T

Dù còn rất nhiều khó khăn nhưng nhiều đêm võ đài vẫn được duy trì tổ chức ở tỉnh ta theo hình thức xã hội hóa. Có thể nói những "đêm võ đài vượt khó" như vậy đã góp phần gìn giữ truyền thống thượng võ, một nét bản sắc văn hóa Bình Định, kích thích thể hệ trẻ tích cực hơn trong luyện tập võ thuật.

Dấu ấn những "đêm võ đài vượt khó"

MAI THƯ

Đêm võ đài Bình Định năm 2018 đã được Trung tâm Võ thuật cổ truyền tỉnh tổ chức thành công nhờ nguồn kinh phí tài trợ của Công ty CP Đầu tư Kinh doanh Địa ốc Hưng Thịnh (TP Hồ Chí Minh).

Hồng Lê

những bước chạy giàu thành tích

HOÀI THU

Chỉ sau 6 năm (2013 - 2018), từ một cô học trò nhỏ ở Trường THCS Cát Hanh (xã Cát Hanh, huyện Phù Cát), Phạm Thị Hồng Lê đã trở thành VĐV giàu triển vọng của đội tuyển điền kinh quốc gia, gặt hái những thành tích hết sức ấn tượng: 1 HCV, 2 HCB, 2 HCD tại 2 kỳ Đại hội TDTT toàn quốc năm 2014 và 2018, cùng tấm HCD SEA Games 29 năm 2017.

Được tuyển chọn vào đội tuyển điền kinh Bình Định đầu năm 2013, hơn một năm sau, VĐV trẻ Phạm Thị Hồng Lê (SN 1998) đã gây nhiều bất ngờ khi đoạt 2 HCD chạy 5.000 m, 10.000 m tại Đại hội TDTT toàn quốc năm 2014, trở thành VĐV nữ đầu tiên của điền kinh Bình Định có được thành tích này. Tuy nhiên, đây chỉ mới là... một cú đế-pa...

BẤT NGỜ“CHUYỂN THĂNG” LÊN ĐỘI TUYỂN QUỐC GIA

Giải đoạn cuối năm 2016, phải nghỉ tập 3 tháng vì mổ ruột thừa, Hồng Lê tăng cân từ 42 kg lên 47 kg, dù vậy cô vẫn xin HLV cho thi đấu ở giải vô địch điền kinh quốc gia. “Tôi nói đùa, bữa nay mầy ‘mập như heo’ chạy gì nổi! Nhưng thật bất ngờ, Lê chạy kiểm tra 10 km chỉ mất có 36 phút 59 giây, tốt hơn so với giải đoạn trước đó, dù đã tăng hơn 5 kg. Thi đấu ở giải vô địch điền kinh quốc gia năm 2016, Lê đoạt HCD nội dung chạy 5.000 m...”, trợ lý HLV đội tuyển điền kinh Bình Định Huỳnh Minh Hiếu nhớ lại.

Từ mong muốn nâng cao trình độ của Hồng Lê, HLV điền kinh Bình Định đã xin cho học trò có một suất ở đội tuyển điền kinh trẻ quốc gia. Nhưng ai cũng ngạc nhiên khi giấy triệu tập gửi về Bình Định lại thông báo Hồng Lê được chọn vào luôn đội tuyển điền kinh quốc gia chứ không phải đội tuyển trẻ.

Cho là có chút nhầm lẫn, HLV Huỳnh Minh Hiếu được cử ra tận Hà Nội để xin điều chỉnh Hồng Lê về tập với đội tuyển trẻ. Nhưng ông Dương Đức Thủy - Trưởng bộ môn Điền kinh quốc gia (Tổng cục TDTT) khẳng định, quyết định Bình Định

nhận được không hề nhầm lẫn, vì Hồng Lê tuy mới 18 tuổi nhưng đã đạt HCD giải Đại hội TDTT toàn quốc, giải vô địch điền kinh quốc gia, nên triệu tập vào thẳng luôn đội tuyển chính từ đầu năm 2017.

Được tập luyện dưới sự dẫn dắt của HLV Trần Văn Sỹ, Hồng Lê đã tiến bộ nhanh chóng. Thi đấu ở SEA Games 29 tổ chức tại Malaysia vào tháng 8.2017, Hồng Lê đã xuất sắc đoạt HCD chạy 10.000 m, là VĐV điền kinh Bình Định đầu tiên có được thành tích này.

“BƯỚC NGOẶT” MARATHON

Sau khi tập trung cùng đội tuyển điền kinh quốc gia dự SEA Games 29 trở về, từ định hướng của HLV điền kinh Bình Định và tự nhìn

nhận khả năng của mình ở nội dung chạy 5.000 m, 10.000 m chưa thể vượt qua các đàn chị đồng đội ở đội tuyển quốc gia, Hồng Lê đã quyết tâm chuyển qua tập luyện marathon nhằm hướng đến mục tiêu “đổi màu huy chương”.

Từ tháng 11.2017 đến tháng 3.2018, cứ mỗi tuần ba buổi thầy trò Hiếu - Lê cùng thức dậy từ 4 giờ sáng để tập chạy nhiều vòng qua những tuyến đường chính ở Quy Nhơn, với tổng chiều dài từ 30 - 40 km. “Có lúc nghĩ mình không theo nổi marathon, trước đó thường tập luyện các nội dung chạy nhiều nhất cũng chỉ từ 10 - 20 km, nay phải tập gần gấp đôi, gấp ba, toàn thân rã rời, đau nhức... nhưng tôi quyết tâm vượt lên chính mình”, Hồng Lê chia sẻ. Mới tập luyện marathon ở quê nhà được 3 tháng, Hồng Lê đã gây bất ngờ lớn khi đoạt luôn HCV Giải marathon TP Hồ Chí Minh mở rộng (tháng 1.2018), với thành tích 3 giờ 8 phút 39 giây.

Tại Giải Việt dã và marathon toàn quốc Báo Tiền Phong tổ chức vào tháng 3. 2018, Hồng Lê lần đầu tiên tham gia thi đấu marathon nữ (hệ đội tuyển) đã xuất sắc đoạt HCB. Cô còn vô địch nội dung 42 km nữ ở Giải chạy quốc tế Manulife Danang International Marathon (DNIM) tổ chức tại Đà Nẵng vào tháng 8.2018. Sau đó 2 tháng, tại Giải marathon quốc tế “Di sản Hà Nội năm 2018”, Hồng Lê tiếp tục đoạt giải nhì...

TẤM HCV LỊCH SỬ CHO ĐIỂN KINH BÌNH ĐỊNH
Tại Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ VIII năm 2018, ở nội dung thi đấu đầu tiên Hồng Lê đã đoạt HCB nội dung chạy 10.000 m, sau đó 2 ngày đoạt tiếp HCB nội dung 5.000 m, vượt qua thành tích của chính cô ở Đại hội năm 2014. Hơn 1 ngày sau đó, Hồng Lê lại thi đấu marathon với cự li dài nhất (42 km) trong số 3 nội dung thi đấu. Nếu tính tổng cộng trong thời gian 5

“Tôi để ý VĐV Hồng Lê mới 16 tuổi của Bình Định từ khi đoạt HCD tại Đại hội TDTT toàn quốc năm 2014, nên đã hết lòng dìu dắt khi em gia nhập đội tuyển điền kinh quốc gia sau đó 2 năm. Hiện Hồng Lê nằm trong bộ ba học trò trụ cột của tôi cùng với các đàn chị ở đội tuyển là Nguyễn Thị Oanh (Bắc Giang), Phạm Thị Huệ (Quảng Ninh), sẽ tiếp tục được quan tâm đào tạo tập luyện tốt hơn nữa để hướng đến những mục tiêu tại SEA Games năm 2019...”

Ông TRẦN VĂN SỸ - HLV đội tuyển điền kinh quốc gia

ngày, Hồng Lê đã chạy quãng đường thi đấu gần 60 km.

Áp lực đè nặng hơn Hồng Lê khi VĐV đàn chị Phạm Thị Huệ (Quảng Ninh, đoạt HCB chạy 10.000 m ở SEA Games 29) là đồng đội ở đội tuyển điền kinh quốc gia cũng bất ngờ chuyển qua

VĐV Hồng Lê (chạy đầu) thi đấu marathon ở Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ VIII trong áp lực đối thủ rất mạnh Phạm Thị Huệ (Quảng Ninh) luôn bám sát ngay phía sau.

HLV nổi tiếng của điền kinh Việt Nam Bùi Lương chia vui cùng VĐV Hồng Lê sau khi cô đoạt 3 huy chương tại Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ VIII.

thi đấu marathon. Hơn 1 tháng trước Đại hội, ở Giải marathon quốc tế “Di sản Hà Nội năm 2018”, Huệ đã vượt qua Lê, đoạt HCV. Ngay tại Đại hội Thể thao toàn quốc 2018, Phạm Thị Huệ cũng đoạt HCV nội dung 10.000 m, còn Hồng Lê chỉ về nhì. Sáng 2.12.2018, bước vào tranh tài, sau hơn 10 km, Hồng Lê bắt lên dẫn đầu, nhưng theo sát phía sau là Phạm Thị Huệ. Biết tốc độ không bằng đàn chị, Hồng Lê cố gắng duy trì chạy dẫn đầu dù mất sức nhiều hơn...

Khi Phạm Thị Huệ lộ rõ

sự hụt hơi... thì VĐV đất Võ tăng tốc dần bằng bằng về đích đầu tiên, bỏ xa đàn chị về nhì tới hơn 1.000 m. Cùng theo dõi bên chúng tôi còn có nhiều HLV, VĐV các đoàn, họ tỏ rõ vẻ thất vọng: “VĐV Bình Định kinh thật! Có khi chạy thêm 10.000 m nữa cô ấy cũng nuốt cái một...”. Thành tích của Hồng Lê là 2 giờ 48 phút 21 giây, phá kỷ lục Đại hội Thể thao toàn quốc lên đến 5 phút (2 giờ 53 phút 03 giây), ghi dấu ấn nữ VĐV Bình Định đầu tiên đoạt HCV môn điền kinh ở một kỳ Đại hội.

H.T

Đóng góp nhiều thành tích ấn tượng cho đội tuyển vô cổ truyền Bình Định trong hơn 15 năm qua, Nguyễn Quốc Sỹ đang sở hữu bộ sưu tập huy chương đồ sộ bậc nhất ở đội. Mới đây, anh “lấn sân” sang lĩnh vực chế tác binh khí tập luyện và thi đấu vô cổ truyền.

1. Những ngày cuối năm 2018, để hẹn gặp Nguyễn Quốc Sỹ là điều không hề đơn giản. Bởi ngoài thời gian tập luyện và tham gia thi đấu Đại hội TDTT toàn quốc, anh còn tranh thủ về nhà (ở phường Nhơn Bình, TP Quy Nhơn) để chăm nom xưởng... “sản xuất binh khí” của mình. Đó là chưa kể khoảng thời gian chiều tối anh dành cho các lớp vô cổ truyền phong trào.

Chia sẻ về công việc mới, Nguyễn Quốc Sỹ khá e dè: “Ban đầu tôi chỉ định làm một vài món để mình tự tập, nhưng rồi anh em bạn bè nhờ làm giúp nên dần dần thành một nghề tay trái luôn. Vậy mà cũng đã được 3 năm kể từ ngày đầu bước chân vào nghề này. Chẳng có chút kinh nghiệm, lợi thế gì về nghề mộc, nghề nhôm, tôi phải mày mò, học hỏi khắp nơi mới được như hôm nay. Gia đình ai cũng ngăn cản, nghĩ lại mình cũng liều...”.

Với binh khí thi đấu, Nguyễn Quốc Sỹ dành rất nhiều thời gian chăm chút để vừa ý người sử dụng.

Với kinh nghiệm 16 năm tập luyện vô cổ truyền, được nhiều võ sư danh tiếng truyền dạy, Nguyễn Quốc Sỹ vừa giỏi biểu diễn quyền, vừa thuần thục nhiều loại binh khí. Nhờ đó, anh luôn giành được thành tích cao trong các cuộc tranh tài, sở hữu hàng chục tấm huy chương quý giá. Nhờ giàu vốn liếng thực tế, Sỹ có thể hiểu rõ những mong muốn của một VĐV khi trang bị binh khí cho mình. Nguyễn Quốc Sỹ cho biết: “Với mỗi VĐV, khi đã chọn được món binh khí ưng ý, họ sẽ luôn giữ bên mình như báu vật. Nhiều người chỉ sử dụng duy nhất món binh khí đó trong suốt sự nghiệp thi đấu của mình. Do đó, tôi luôn chăm chút sao cho những binh khí khi giao cho khách hàng được hoàn hảo nhất, cả về độ tinh xảo lẫn kích thước, trọng lượng”. Anh cho biết thêm, binh khí thi đấu như

Tại Đại hội Thể thao toàn quốc năm 2018, với việc biểu diễn thành công bài Lão mai quyền và bài Song phượng kiếm, Nguyễn Quốc Sỹ đã giành tấm HCV ở nội dung hội thi. Thành tích của anh góp phần giúp đội tuyển vô cổ truyền Bình Định giành ngôi Nhất toàn đoàn. Với việc đoạt được 2 HCV, 2 HCB qua 4 kỳ Đại hội Thể thao toàn quốc, Nguyễn Quốc Sỹ cũng là một trong những VĐV giàu thành tích nhất của thể thao Bình Định.

một cây xanh, gốc có vững thì thân, cành mới uyển chuyển, mạnh mẽ được. Bên cạnh đó, tùy vào chiều cao, cân nặng của người dùng và độ lớn bàn tay mà lựa chọn món binh khí phù hợp.

2. Sản phẩm chất lượng, giá thành cạnh tranh, vì vậy, đơn đặt hàng dành cho Cơ sở sản xuất - kinh doanh Xứ Nẫu (do Nguyễn Quốc Sỹ thành lập) ngày một nhiều. Một số khách hàng là các võ sư, võ sĩ đến từ Ma Rốc, Pháp..., khi đến giao lưu, học hỏi võ thuật ở Bình Định cũng tranh thủ đặt hàng tại đây. Là một trong những “khách hàng lớn” của xưởng sản xuất binh khí do Nguyễn Quốc Sỹ làm chủ, võ sư Nguyễn Thanh Vũ (Hội Võ thuật TP Quy Nhơn) chia sẻ: “Tôi khá bất ngờ trước những sản phẩm do Cơ sở sản xuất - kinh doanh Xứ Nẫu cung cấp. Bởi dù mới ra đời vài năm, nhưng cơ sở này đã tạo ra những binh khí có giá mềm hơn mà chất lượng không thua kém gì những sản phẩm tôi đã mua từ TP Hồ Chí Minh trước đây. Điều này sẽ giúp

“Xưởng binh khí” của kỹ lục gia võ cổ truyền

L.NA

nhiều võ đường, CLB trong tỉnh thuận lợi hơn trong việc sở hữu binh khí để tập luyện và thi đấu”.

Để kịp giao hàng cho khách, Nguyễn Quốc Sỹ đầu tư gần 200 triệu đồng để mua hệ thống máy CNC để cắt phối theo mẫu, vừa đảm bảo độ chính xác cao, vừa nhanh hơn nhiều so với cắt thủ công. Nhờ máy CNC, việc chạm khắc hình rồng, phượng trên các thanh đao cũng dễ dàng hơn. Đầu vậy, theo Sỹ, thời gian làm nguội, trau chuốt sản phẩm trước khi hoàn thiện cũng mất nhiều thời gian, nhất là với các món binh khí dùng để thi đấu. Ngay như chiếc roi mây nhìn đơn giản vậy nhưng cũng cần rất nhiều “bí quyết”, kinh nghiệm mới có thể làm cho trắng, thẳng và chống mối mọt để sử dụng lâu dài.

Tận dụng tối đa công suất máy, anh nảy ra thêm ý tưởng làm hàng lưu niệm bằng gỗ. Những đồ lưu niệm do anh sản xuất là những bộ bát bửu để bàn, tượng Hoàng đế Quang Trung, tranh phong cảnh... “Điều tôi trân trọng nhất hiện nay là chúng ta có quá ít hình ảnh tư liệu về các danh thần, võ tướng triều đại Tây Sơn để tạo ra những tác phẩm mang phong cách riêng, thực sự có hồn. Bên cạnh đó, tôi cũng đang nghiên cứu chế tác những bộ binh khí trưng bày sao cho nhỏ gọn, thuận tiện cho khách du lịch” - Nguyễn Quốc Sỹ chia sẻ về dự định trong tương lai gần của mình.

L.N

Những gương mặt của võ cổ truyền

HOÀI THU

Tại Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ VIII năm 2018, nhờ đoạt được 6 HCV ở cả hai nội dung đối kháng và quyền, lần đầu tiên Bình Định vươn lên giữ vị trí nhất toàn đoàn môn võ cổ truyền. Để có được thành tích đó, các VĐV đã phải vượt hành trình dài gian nan.

HAI CÔ GÁI VÀNG ĐỐI KHÁNG

Sau khi đều đoạt HCV nội dung đối kháng tại Đại hội Thể thao toàn quốc năm 2014, hai VĐV nữ xuất sắc của võ cổ truyền Bình Định là Từ Thị Bé Hiền, Nguyễn Thị Hằng Nga tiếp tục giữ vững phong độ để một lần nữa đoạt HCV Đại hội Thể thao toàn quốc 2018. Sau 2 kỳ đại hội, trong khi nhiều VĐV nữ khác cùng thời đã giải nghệ để tìm công việc khác ổn định hơn hoặc lập gia đình, thì Từ Thị Bé Hiền ở độ tuổi 30 vẫn bền bỉ cống hiến đến kỳ đại hội thứ 3. Việc tập luyện với cường độ nặng là những thử thách cực lớn chỉ có thể vượt qua với quyết tâm rất cao, bởi dù tổ chức có tốt đến mấy, không ai có thể cưỡng lại sự bảo mồn của sức khỏe theo thời gian. Ấy vậy mà nhiều hôm, tập xong cứ chiều tối cùng đội tuyển, chị lại vội vàng chạy đi TX An Nhơn để

VĐV Từ Thị Bé Hiền nhận HCV đối kháng hạng cân 45 kg nữ.

dạy lớp võ phong trào. Xong đâu đó lại tất tả quay về Quy Nhơn trong đêm để sáng sớm kịp tập cùng đồng đội. Không chỉ đồng đội mà nhiều VĐV, HLV của các đoàn bạn cũng lộ rõ vẻ nể phục lúc thấy tên chị trong danh sách cho đến lúc chị thượng đài, thể hiện qua nhiều tràng vỗ tay nồng nhiệt tán thưởng trong tinh thần thượng võ.

Vô sư Trần Đình Đô, HLV nội dung đối kháng đội tuyển võ cổ truyền tỉnh, nhận xét: “Bé Hiền là tấm gương sáng tập luyện và thi đấu hết mình. Em là VĐV thông minh, biết cách phát huy tối đa lợi thế kinh nghiệm, đồng thời vẫn giữ được khả năng di chuyển nhanh nhẹn, sự chính xác và tốc độ ra đòn... Nhờ vậy em đã hạn chế được nhược điểm thể lực khi đấu với các VĐV trẻ, khỏe hơn”.

Những năm qua, VĐV Nguyễn Thị Hằng Nga (25 tuổi,

quê ở Tuy Phước) không ngừng tiến bộ về chuyên môn và đoạt được rất nhiều thành tích, trong đó có ngôi quán quân hạng cân 56 kg nữ ở Giải vô cổ truyền tranh đai vô địch Let's Việt năm 2015. Trước khi bước vào thi đấu tại Đại hội Thể thao toàn quốc năm 2018, Hằng Nga cũng đã kịp bổ sung vào bộ sưu tập của mình tấm HCV đối kháng hạng cân 52 kg tại Giải vô địch thế giới Võ cổ truyền Việt Nam lần thứ II. Tại Đại hội 2018, Hằng Nga được các HLV đánh giá đã hội đủ bản lĩnh, trình độ kỹ thuật để chiến thắng áp đảo đối thủ.

Trở chuyện với tôi, Hằng Nga bèn lên: “Sau nhiều ngày đi Đại hội trở về nhà, do em phải ép cân thi đấu, tập luyện nhiều nên đen và ốm hơn nữa, mẹ và anh trai không thêm khen lấy một lời vì thương con, xót em; anh trai còn bảo em nghỉ ở nhà để còn tính chuyện lấy chồng. Nhưng mà, nghĩ sao được khi em vẫn còn rất hằng thi đấu”.

CÂY KIẾM ĐOẠT 4 HCV CỦA PHẠM ĐÌNH KHIÊM

Chúng tôi gặp Phạm Đình Khiêm (28 tuổi) đang “sướng tề người” khi đoạt HCV tại Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ VIII, nâng niu trên tay cây kiếm thi đấu đã gắn bó với mình gần 10 năm. Riêng năm 2018, anh đã dùng cây kiếm củ này trình diễn bài Thanh Long độc kiếm đoạt 4HCV, trước giải Đại hội là HCV tại Liên hoan tinh hoa võ Việt quốc tế lần thứ nhất, Giải Cúp Võ cổ truyền Việt Nam lần thứ II - năm 2018.

Đình Khiêm chia sẻ: “Tôi khổ luyện bài kiếm Thanh Long

đã nhiều năm, riêng với thanh kiếm này cũng đã 10 năm. Mỗi nhìn VĐV biểu diễn kiếm sẽ nghĩ nhẹ nhàng, đơn giản. Nhưng để người xem cảm nhận đó là nhẹ nhàng, tinh tế, VĐV phải luyện rất nhiều năm để đạt đến độ dẻo của tay, luôn tập trung cao độ mới thể hiện được uy lực và thần thái ở từng động tác. Tôi thường được thầy cho sử dụng hai cây kiếm nặng khi tập luyện, đến gần giai đoạn dự giải mới tập một cây kiếm khác nhẹ hơn dùng để thi đấu,

Phạm Đình Khiêm đang tập luyện Lôi Long đao.

“LÃO MAI” NGUYỄN QUỐC SỸ QUA 4 KỶ ĐẠI HỘI

Trong giới võ cổ truyền từ lâu đã truyền tụng “Nhất Lão Mai, nhì Ngọc Trần” để tôn vinh bài quyền khó nhất, hội tụ đầy đủ nhất những tinh hoa võ cổ truyền, đòi hỏi phải hết sức khổ luyện theo những yêu cầu rất cao, được tuyển chọn đưa vào 10 bài võ quy định của Liên đoàn Võ thuật cổ truyền Việt Nam. Khi nhắc đến Lão Mai, những năm gần đây, giới mộ võ thường luôn nhắc đến VĐV Nguyễn Quốc Sỹ (30 tuổi) của Bình Định. Cũng không khó giải thích lắm bởi kỳ Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ VIII là lần thứ tư anh tham gia thi đấu. Và Lão Mai quyền là bài

võ gần bó với anh xuyên suốt 4 kỳ Đại hội.

Bắt đầu tập luyện Lão Mai cách đây gần 15 năm, đ ư ợ c đánh giá cao nhưng lần đầu tiên thi giải quốc gia, điểm của Quốc Sỹ rất thấp. Không nản lòng, anh dồn sức khổ luyện với sự kèm cặp tận tình của HLV Trần Duy Linh. Ở kỳ Đại hội Thể thao toàn quốc năm 2006, Quốc Sỹ đã gặt hái thành quả với bài Lão Mai khi đoạt HCB. Đây là động lực để anh

VĐV Nguyễn Quốc Sỹ đoạt HCV tại Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ VIII.

phấn đấu đổi màu huy chương. Quả nhiên bài quyền Lão Mai đồng hành anh đến đỉnh cao thành công với tấm HCV Đại hội năm 2010, HCB Đại hội 2014, HCV Đại hội 2018.

“Lão Mai là bài quyền rất khó. Thấy tận tâm truyền dạy, trò cũng phải nỗ lực không ngừng, vừa khổ luyện, vừa phải suy ngẫm, đúc kết mới mong tiến bộ. Sau mười mấy năm không ngừng khổ luyện, tôi ngày càng suy ngẫm được nhiều về nội dung ý nghĩa lời thiệu để hiểu sâu hơn từng động tác, tạo được cái hồn, thần thái khi trình diễn, làm sao chỉ trong tích tắc một giây phải thể hiện được đồng bộ về tấn pháp, thủ pháp, cước pháp, nhãn pháp... Thế nên, tự tôi, tôi thấy mình còn phải học hỏi nhiều khi được xem các bậc thầy của mình biểu diễn, tôi chưa đạt đến sự tinh tế, ung dung mà vững vàng, nhẹ nhàng mà trầm ổn trong thần thái, tôi muốn mình cũng thấu triệt nét tinh tế ấy”, Quốc Sỹ chân thành bày tỏ. H.T

Minh, Huỳnh Thị Vân được tham gia giải vô địch quốc gia từ năm 2002 đến 2007, và lại được nếm hương vị chiến thắng, ngắt ngay với những chiếc cúp vô địch.

Năm 2007, một lần nữa cô lại khoác áo đội tuyển quốc gia, khi cùng đội tuyển futsal Việt Nam tham gia Đại hội Thể thao trong nhà châu Á (Asian Indoor Games) tại Macau (Trung Quốc). Không giành được huy chương, nhưng thành tích lọt vào đến bán kết ở lần đầu tiên dự giải cũng là một thành công lớn của đội tuyển futsal nữ Việt Nam vào thời điểm đó. Hai năm sau, Vân tiếp tục được chọn tham gia thi đấu ở Asian Indoor Games (tổ chức tại Việt Nam). Đó cũng là lần cuối cùng cô được khoác trên mình chiếc áo đội tuyển quốc gia. Nghỉ chơi bóng, Vân quay lại trường học để trang bị thêm cho mình tấm bằng thạc sĩ.

LAN TÒA ĐAM MÊ

Bằng kinh nghiệm trên sân bóng và kiến thức đã học, năm 2013, Vân xin vào Học viện Thể thao Sài Gòn (SSA, cũng là nơi hình thành đội bóng rổ Sài Gòn Heat), tham gia vào việc tổ chức sự kiện thể thao, hướng dẫn học sinh kỹ năng chơi bóng.

Bất nhịp được với công việc sau khi đã cải thiện đáng kể vốn tiếng Anh, Vân

được đảm nhiệm vai trò giám đốc dự án của Học viện. Điều thuận lợi là khi SSA chuyên hướng tập trung vào nhóm đối tượng học sinh người nước ngoài, cô tiếp quản luôn lớp bóng đá cộng đồng ở quận Thủ Đức (TP Hồ Chí Minh), với khoảng 200 em thường xuyên tập luyện.

Hào hứng với bóng đá cộng đồng, cuối năm 2017, Huỳnh Thị Vân về Quy Nhơn khảo sát và quyết định sẽ mở lớp ngay tại quê hương mình. “Đây có thể là một quyết định mạo hiểm, nhưng tự tôi muốn tạo ra thêm những sân chơi cho trẻ em. Chúng tôi dự kiến mở lớp bóng đá, bóng rổ và bơi lội, kết hợp vừa dạy thể thao, vừa dạy ngoại ngữ cho các em. Chúng tôi không kỳ vọng đào tạo ra những VĐV chuyên nghiệp, mà chỉ lấy thể thao làm sân chơi, giúp các em thoải mái sau giờ học, gắn kết các em, rèn luyện tinh thần đồng đội”, Huỳnh Thị Vân chia sẻ về dự án của mình.

Với sự đồng hành của một số đồng nghiệp cũ đến từ các nước châu Âu, Trung tâm Anh ngữ và Thể thao Ốc Đảo của Huỳnh Thị Vân (trụ sở chính ở đường Lê Hồng Phong, TP Quy Nhơn) là một mô hình mới, giúp trẻ em Quy Nhơn có cơ hội rèn luyện sự năng động, tự tin và khả năng ngoại ngữ. L.C

Huỳnh Thị Vân

Duyên nghiệp với trái bóng tròn

Tinh cờ đến với bóng đá, tưởng chừng đã nhiều lần “đoạn tuyệt”, nhưng cô gái Huỳnh Thị Vân vẫn không thể dứt hẳn với môn thể thao vua. Sau nhiều vinh quang cùng đồng đội, giờ đây cô còn lập dự án phát triển bóng đá cộng đồng kết hợp dạy ngoại ngữ cho trẻ em ngay tại quê nhà.

LÊ CƯỜNG

Huỳnh Thị Vân (bên phải) hướng dẫn các em nhỏ lớp bóng đá cộng đồng tại TP Hồ Chí Minh.

“Lấy đam mê để nuôi đam mê” - đó là điều mà Trần Vũ Vương (TP Quy Nhơn) tâm đắc thực hiện trong 3 năm qua. Tự mày mò, tìm hiểu để sản xuất ra những mặt hàng da thủ công khá tinh xảo, nghề làm ngoài giờ này giúp Vương trang trải được phần nào cuộc sống và duy trì thú chơi các loại đồ da “xịn”.

Chuyện anh trình sát mê đồ da handmade

HOÀNG QUÂN

Trần Vũ Vương đang làm các sản phẩm da.

Tình cờ biết Vương qua một người đồng nghiệp, được giới thiệu rằng đây là một người công tác trong lực lượng cảnh sát. Nhưng câu chuyện của chúng tôi bỗng chốc được chàng trai sinh năm 1991 này dẫn dắt sang lĩnh vực khá xa lạ - đó là handmade. Vương say sưa nói về thú đam mê của mình, xung quanh chủ đề các vật dụng được sản xuất bằng da thật. “Mê đồ da từ nhiều năm trước, mãi đến khi cách đây chừng 3 năm, nhìn thấy một chiếc túi da rất đẹp nhưng không đủ tiền mua, tôi mới quyết tâm tìm hiểu cách để tự làm cho mình những món đồ theo đúng sở thích. Lên mạng xem cách làm, rồi mua miếng da lẻ, dụng cụ về làm thử, những sản phẩm đầu tiên của tôi cũng ra đời sau nhiều ngày... khổ luyện” - Vương hào hứng nói về cơ duyên đưa mình đến với nghề này. Tôi chủ động tìm đến nhà Vương. Căn phòng trọ chỉ rộng chưa đến 20 m² trên đường Nguyễn Du (TP Quy Nhơn), là nơi

tá túc của gia đình nhỏ Trần Vũ Vương gồm hai vợ chồng và cô con gái xinh xắn. Khu vực “sản xuất đồ da” của anh chỉ vốn rộng chừng 1 m², với các vật dụng như: búa, đục, chỉ may, keo, kẽm..., được bày biện trên một chiếc bàn thấp, giống kiểu bàn của người Nhật ngồi uống trà. Thời điểm cho “ra lò” những sản phẩm đầu tay, vợ chồng anh lại đón đưa con đầu lòng. Chị Trương Thị Diệu “kể tội” chồng: “Lúc đó tôi phản đối dữ lắm, bởi lúc nào anh đi làm về cũng lị mọ với đồ da. Anh đục đục cả buổi chiều, đến khuya cũng chưa chịu đi ngủ, nhiều lúc còn ảnh hưởng đến giấc ngủ của con bé. Mãi khi cháu đủ lớn để gửi trẻ thì tôi mới thôi bức xúc. Giờ thì thấy công việc này cũng có cái hay”.

Danh nhiều thời gian nghiên cứu về da, Vương tự trang bị cho mình những kiến thức cơ bản nhất liên quan lĩnh vực này. Theo anh, da có rất nhiều loại, tùy theo công nghệ thuộc da, sản phẩm có giá chênh lệch từ vài trăm ngàn đến vài triệu

đồng/tấm. Da thật được làm từ da bò, da dê... khi nhìn kỹ bề mặt sẽ thấy những lỗ chân lông li ti. Da thật sau khi dùng một thời gian sẽ sẫm màu và bóng hơn so với ban đầu, đó là vì da thấm hút mồ hôi... Sau khi tự làm cho mình tất cả những thứ gì có thể làm bằng da như: ví, dây nịt, bao đựng hộp quẹt Zippo..., sản phẩm của Vương bắt đầu được bạn bè anh biết đến. Dùng thấy thích, có thể lan truyền, cộng với việc đưa hình ảnh lên trang Facebook, lượng khách đặt hàng ngày càng nhiều. “Đã có người đặt tôi làm chiếc túi với phụ kiện bằng đồng đúc có giá 1,5 triệu đồng. Điều khiến tôi vui là rất nhiều khách sau khi dùng đã liên hệ đặt thêm để làm quà tặng. Nhận được những lời khen về sản phẩm, tôi càng có động lực để theo đuổi đam mê của mình. Qua đó, tôi càng chăm chút cho từng sản phẩm sao cho hoàn hảo nhất để đáp lại niềm tin của mọi người” - Vương chia sẻ.

Xem các sản phẩm do Vương làm, tôi không khỏi ngạc nhiên về độ sắc sảo, sự tỉ

mì trong từng đường kim mũi chỉ, nhất là khi được làm ra bởi một người tay ngang mới chỉ 3 năm tiếp cận với công việc này. Cảm kích vì da nam trên tay, Vương giải thích thêm: “Để làm bóng các cạnh vì như thế này mới rất nhiều thời gian, sau khi ép các mép lại với nhau, tôi dùng keo dán, rồi lấy giấy nhám mịn chà, xong lại bôi lên lớp keo đặc biệt, chỉ khoảng 30 phút keo khô thì chà tiếp. Cứ như vậy vài lần cạnh ví mới bóng được. Đó là công đoạn mất nhiều thời gian nhất để làm ra một chiếc ví”.

Để tạo sự khác biệt cho sản phẩm của mình, Vương in thương hiệu lên sản phẩm, với hình hoa sen cách điệu, vừa mang ý nghĩa tượng trưng cho đất nước Việt Nam, vừa giống tên viết tắt của anh với hai chữ V lồng vào nhau. Mặc dù khẳng định rằng việc làm đồ da chỉ là đam mê, nhưng Vương cũng thừa nhận công việc này giúp anh có thêm thu nhập để chăm lo cho gia đình nhỏ của mình. H.Q